

การบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของสถานศึกษา

The Administration Affecting the Success in the Administration of the Senior Scout in Schools

ศุภกรณ์ เลิศไกร¹ ธารินทร์ รasanond² โกศล มีคุณ³ และ อัจฉรา วัฒนารงค์⁴
Supakorn Lertkrai¹ Tharin Rasanond² Kosol Meekun³ and Achra Whattananarong⁴

บทคัดย่อ

บทความนี้มีความมุ่งหมายเพื่อนำเสนอแนวคิดการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในสถานศึกษา ประกอบด้วย แนวคิด หลักการ และความสำเร็จในการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ แนวคิดการบริหารคุณภาพงานลูกเสือในสถานศึกษา แนวคิดปัจจัยแห่งความสำเร็จ เพื่อเป็นต้นแบบในการบริหารกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ให้เกิดผลสำเร็จในสถานศึกษา ซึ่งได้จากผลการประเมินการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของสถานศึกษาจากหน่วยเหนือ ผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และความพึงพอใจเกี่ยวกับกิจกรรมลูกเสือของผู้มีส่วนได้รับผลโดยตรง

คำสำคัญ: การบริหาร การบริหารงานลูกเสือ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ สถานศึกษา

Abstract

This article aimed to present the administrative concepts affecting the success of senior scout administration in schools. The article consisted of concepts, principles, success in senior scout administration, concept of quality administration for senior scouts in schools. The concept of successful factor has been served as a administrative prototype of scout activities in schools. The administrative assessment has been obtained in schools. The success resulted from the senior scout unit leaders, and the satisfaction with scout activities of the stakeholders who have directly been involved.

Keywords: Administration, Scout administration, Senior scout, Schools

¹ สาขาบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

Educational Administration, College of management, University Phayao Email: samson_lt58@hotmail.com

² สาขาบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

Educational Administration, College of management, University Phayao Email: sangtharin05@hotmail.com

³ สาขาบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

Educational Administration, College of management, University Phayao Email: dr.kosolmeekun@gmail.com

⁴ สาขาบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

Educational Administration, College of management, University Phayao Email: Achara.wh@gmail.com

วันที่รับบทความ : 22 พฤศจิกายน 2564

วันที่แก้ไขบทความ : 17 มิถุนายน 2565

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 24 มิถุนายน 2565

1. บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศ การส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชน มีชีวิตที่ดีขึ้น ไม่ว่าจะด้านวัตถุ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านความก้าวหน้าของเทคโนโลยี เพื่ออำนวยความสะดวกสบายในชีวิตแก่พลเมือง รวมถึงการส่งเสริมด้านร่างกาย และสภาพจิตใจ ต่างก็เป็นประเด็นที่มุ่งส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งสิ้น ประเทศไทยเล็งเห็นความสำคัญ “มนุษย์หรือคนในสังคมเป็นหลัก” ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ซึ่งเป็นแผนแม่บทในการพัฒนาประเทศ ระยะ 5 ปี โดยยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” การมีส่วนร่วมในการพัฒนาและการมุ่งเสริมสร้างกลไกการพัฒนาประเทศให้มีการพัฒนาเชิงบูรณาการระหว่าง หน่วยงานโดยยึดพื้นที่เป็นหลักและกำหนดให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ซึ่งการพัฒนาคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ในทุกช่วงวัยที่สามารถบริหารจัดการ การเปลี่ยนแปลงที่เป็นสภาพแวดล้อมการดำเนินชีวิตได้อย่างดีนั้น จะต้องได้รับการพัฒนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาคุณภาพของคน การศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ การพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในยุคของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 ได้กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย มีทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ถึงขั้น กล่าวคือ มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีวินัยและจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่าขึ้นไป ต้องจัดกิจกรรมสะท้อนการสร้างวินัย จิตสาธารณะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) พร้อมทั้งต้องส่งเสริมบทบาทสถาบันทางสังคมในการกล่อมเกลาสังคมคนดี มีวินัย มีค่านิยมที่ดี มีความรับผิดชอบ ต่อสังคม สอดคล้องกับนโยบายของแผนยุทธศาสตร์ของรัฐบาลสมัยปัจจุบัน

ในปัจจุบันนี้ ขบวนการลูกเสือเป็นขบวนการที่พัฒนาเด็กให้มีการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย มีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง พัฒนาสติปัญญาให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีความเฉลียวฉลาด ใฝ่รู้ใฝ่เรียน และพัฒนาทางด้านจิตใจให้เป็นผู้มีคุณธรรม ประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดีของสังคม กิจกรรมลูกเสือได้เปิดโอกาสให้เด็กมาร่วมขบวนการด้วยการสมัครใจ ไม่คำนึงถึงเพศ วัย ฐานะ เชื้อชาติและศาสนา ซึ่งเป็นอุดมการณ์ที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ หลักการและวิธีการที่ได้จากแนวความคิดของลอร์ดเบเดน เพาเวลล์ และหนังสือ “การลูกเสือสำหรับเด็กชาย” (สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ, 2550) กิจกรรมลูกเสือ ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการจัดกิจกรรมลูกเสือ 4 ประเภท ให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ได้แก่ ลูกเสือสำรอง ลูกเสือสามัญ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และลูกเสือวิสามัญ ที่มีวัตถุประสงค์ หลักการ และวิธีการอันเกี่ยวกับที่จะมุ่งให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ มาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551 ที่กล่าวไว้ว่า มาตรา 8 คณะลูกเสือแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา ลูกเสือทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจ และศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ และช่วยสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสามัคคี และมีความเจริญก้าวหน้า ทั้งนี้เพื่อความสงบสุข และความมั่นคงของประเทศชาติ (สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ, 2552) กิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ เป็นกิจกรรมที่จัดสำหรับผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผู้เรียนในระดับนี้เป็นผู้เรียนในวัยที่อยากรู้อยากเห็นมีกำลังมาก และเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อในการดำเนินชีวิต สามารถพัฒนาให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพได้

ความสำเร็จของการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ขึ้นอยู่กับรูปแบบการบริหารที่เหมาะสม การที่จะได้มาซึ่งรูปแบบการบริหารที่เหมาะสม จะต้องได้ข้อมูลจากการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารที่ประสบผลสำเร็จ

ปัจจัยสำคัญอาจประกอบด้วย ปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายในหลายประการ ส่วนความสำเร็จในการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ อาจได้จากผลการประเมินการบริหารงานลูกเสือจากหน่วยงานต้นสังกัด ผลการปฏิบัติงานของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และความพึงพอใจเกี่ยวกับกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของผู้มีส่วนได้รับผลโดยตรงอันได้แก่ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ผู้ปกครอง และผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

2. กิจกรรมลูกเสือคืออะไร และเรียนลูกเสือไปทำไม

กิจกรรมลูกเสือคืออะไร ผู้เขียนขอเสนอความหมายของลูกเสือเพื่อจะได้เข้าใจในกิจกรรมลูกเสือ ความหมายของลูกเสือตามพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551 หมายถึง เด็กและเยาวชนทั้งชายและหญิงที่สมัครเข้าเป็นลูกเสือทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ส่วนลูกเสือที่เป็นหญิงให้เรียกว่า เนตรนารี ในบทความนี้มีการกล่าวถึงกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี จึงให้เข้าใจว่าเป็นกิจกรรมอย่างเดียวกันกับกิจกรรมลูกเสือ ดังนั้นการให้ความหมายของกิจกรรมลูกเสือจึงมีนักการศึกษาหลายท่านได้ทำการศึกษเกี่ยวกับกิจกรรมลูกเสือ ได้ให้ความหมายของกิจกรรมลูกเสือ ไว้ดังนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2549 : ออนไลน์) ได้ให้คำจำกัดความ กิจกรรมลูกเสือ หมายถึง กิจกรรม ที่มุ่งปลูกฝังให้เยาวชนมีระเบียบวินัย มีความรัก ความสามัคคี รู้จักการเสียสละการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม สังคม และประเทศชาติ นำไปสู่พื้นฐานของวิถีชีวิตในระบอบประชาธิปไตย กระบวนการจัดกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ และสอดคล้องตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ณรงค์ จันทะคดี (2550 : 11) ได้ให้ความหมายกิจกรรมลูกเสือ หมายถึง กระบวนการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีมีจิตใจ โอปอ้อมอารีมีความรู้ทักษะและประสบการณ์ มีความกล้าหาญ อดทน มีไหวพริบปฏิภาณโดยมีผู้ใหญ่เป็นผู้ให้คำแนะนำ สำนักงานลูกเสือ ยุวกาชาดและกิจการนักเรียน (2552: 3) กล่าวว่าไว้ว่ากิจกรรมลูกเสือ หมายถึงกิจกรรมทั้งปวงประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ หลาย ๆ กิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นหมวดหมู่อย่างมีระบบสัมพันธ์และสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของกระบวนการลูกเสือส่งเสริมให้เยาวชนลูกเสือกระทำเพื่อให้มีคุณธรรมจริยธรรมเกิดการเรียนรู้ฝึกทักษะความสามารถเสริมสร้างพัฒนาการตามวัตถุประสงค์หลักการและวิธีการของขบวนการลูกเสือ ศุภฤกษ์ ศิริโชค (2561) กล่าวว่า กิจกรรมลูกเสือไทยคือกระบวนการจัดกิจกรรมที่จัดขึ้นในสถานศึกษาหรือนอกสถานศึกษาเพื่อให้เด็กได้รับความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ผ่านทางกิจกรรมต่าง ๆ ส่งผลให้เด็ก เป็นคนดี มีทักษะประสบการณ์ นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาประเทศชาติต่อไป

สรุปความหมายของกิจกรรมลูกเสือได้ว่า กิจกรรมลูกเสือเป็นกิจกรรมฝึกทักษะความสามารถ ทำให้เกิดการพัฒนทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ ปลูกฝังให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ

“เรียนลูกเสือไปทำไม” เป็นคำถามของหลายคนที่อาจยังไม่เข้าใจถึงความสำคัญจำเป็นในการเรียนวิชาลูกเสือ ซึ่งหากได้วิเคราะห์จากความหมายของกิจกรรมลูกเสือแล้วก็จะทำให้เข้าใจ และสิ่งที่มีความสำคัญในตัวของลูกเสือที่ลูกเสือทั้ง 4 ประเภท ต้องมีคตินพจน์ กล่าวคือ คตินพจน์ของลูกเสือสำรองที่ว่า“ทำดีที่สุด”คือการทำให้เป็นส่วนรวมเป็น การกระทำที่ดีที่สุด คตินพจน์ของลูกเสือสามัญที่ว่า “จงเตรียมพร้อม” คือพร้อมที่จะทำความดีพร้อมเพื่อสร้างพร้อม เพื่อส่วนรวม คตินพจน์ของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่ว่า “มองไกล” คือ มองให้เห็นเหตุผล มองให้เห็นคนอื่น มองให้เห็นส่วนรวม มิใช่มองแต่ผลประโยชน์ของตนเอง คตินพจน์ของลูกเสือวิสามัญที่ว่า “บริการ” คือการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่น แก่ส่วนรวมนอกจากนี้ในคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ ก็ได้ระบุถึงการบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น โดยถือว่าสำคัญมาก แหล่งหรือโอกาสที่ลูกเสือจะบำเพ็ญประโยชน์นั้น ควรเริ่มจากสิ่งที่ใกล้ตัวเด็กก่อน แล้วขยายให้กว้างขวางออกไปตามวัยและความสามารถของเด็ก คือ บำเพ็ญประโยชน์ต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชนที่ใกล้โรงเรียน งานสาธารณะ งานส่วนรวม และประเทศชาติในที่สุด

สรุปได้ว่า เรียนลูกเสือไปทำไม น่าจะได้คำตอบที่ชัดเจน และสิ่งที่สังคมคาดหวังคือการได้เห็นเด็กและเยาวชนเป็นพลเมืองดีของชาติ

3. เรียนลูกเสือกันอย่างไร

การเรียนลูกเสือได้กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดโครงสร้างหลักสูตรไว้ดังนี้
หลักสูตรการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือ

ในฐานะที่คณะลูกเสือแห่งชาติ (The National Scout Organization of Thailand: NSOT) เป็นสมาชิกขององค์การลูกเสือโลก (World Organization of the Scout Movement: WOSM) จะต้องปฏิบัติตามวัตถุประสงค์หลักการ และวิธีการของการลูกเสือ ตามที่องค์การลูกเสือโลกได้กำหนดไว้อย่างเคร่งครัดแล้ว คณะลูกเสือแห่งชาติยังยึดมั่นในวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551 การเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือ เดิมเป็นกิจกรรมเลือก ต่อมาได้แก้ไขเป็นกิจกรรมบังคับ และแก้ไขอีกครั้งเป็นวิชาบังคับเรียน แต่เมื่อประเมินผลแล้วเห็นว่าไม่ประสบผลสำเร็จ จึงแก้ไขเป็นกิจกรรมบังคับเลือก จนถึง พ.ศ. 2544 กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้กำหนดให้สถานศึกษาใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 เป็นต้นไป ซึ่งต่อมาเป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยกำหนดให้กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ อยู่ในกลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยแบ่งลูกเสือออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

3.1 ลูกเสือสำรอง อายุระหว่าง 8-11 ปี หรือเรียนในระดับชั้น ป.1-ป.3 หลักสูตรประกอบด้วย วิชาแกน ได้แก่ เตรียมลูกเสือสำรอง เครื่องหมายดาวดวงที่ 1-3 วิชาพิเศษ มี 18 วิชา ใช้วิธีบูรณาการเข้ากับวิชาสามัญในหลักสูตรการเรียนการสอน การฝึกอบรมและกิจกรรมลูกเสือสำรอง จะต้องจัดให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก โดยคำนึงถึงพัฒนาการทั้งร่างกายและจิตใจเป็นพื้นฐาน ไม่ว่าเด็กจะอยู่ชั้นใดก็ตาม

3.2 ลูกเสือสามัญ อายุระหว่าง 11-16 ปี หรือเรียนในระดับชั้น ป.4-ป.6 หลักสูตรประกอบด้วย วิชาแกน ได้แก่ เครื่องหมายลูกเสือตรี-โท-เอก วิชาพิเศษ มี 54 วิชา ใช้วิธีบูรณาการเข้ากับวิชาสามัญในหลักสูตรการเรียนการสอน การฝึกอบรมและกิจกรรมลูกเสือสามัญ เริ่มฝึกอบรมให้มีความรับผิดชอบมากขึ้น เริ่มมีกิจกรรมใช้ชีวิตกลางแจ้งและการผจญภัย เน้นระบบหมู่ การเป็นผู้นำ รวมทั้งการบำเพ็ญประโยชน์ทั่วไป

3.3 ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ อายุระหว่าง 14-18 ปี หรือเรียนในระดับชั้น ม.1-ม.3 หลักสูตร ประกอบด้วย วิชาแกน เครื่องหมายลูกเสือโลก ลูกเสือชั้นพิเศษ และลูกเสือหลวง วิชาพิเศษ 76 วิชา เรียนนอกเวลาหรือในเวลาเรียน การเรียนการสอน การฝึกอบรมและกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ การฝึกอบรมและกิจกรรมเป็นระบบหมู่ ฝึกให้มีความรับผิดชอบสูงขึ้น เป็นผู้บำเพ็ญประโยชน์ในระบอบประชาธิปไตย ฝึกการใช้ชีวิตกลางแจ้ง การผจญภัย ทักษะลูกเสือ ฝึกอบรมความรู้พื้นฐานทางวิชาชีพตามที่ถนัด รวมทั้งการบำเพ็ญประโยชน์

3.4 ลูกเสือวิสามัญ อายุระหว่าง 18-25 ปี หรือ เรียนในระดับชั้น ม.4-ม.6 ปวช.,ปวส., มหาวิทยาลัยหรือเทียบเท่า หลักสูตรประกอบด้วย วิชาแกน เตรียมลูกเสือวิสามัญ สำรวจตนเอง พิธีเข้าประจำกอง วิชาพิเศษ 12 วิชา ใช้เวลาเรียนนอกเวลา ตามแต่สถานศึกษาเป็นผู้จัด การเรียนการสอน การฝึกอบรมและกิจกรรมลูกเสือวิสามัญ การฝึกอบรมร่วมกันทั้งกอง เพื่อเป็นการส่งเสริมงานบริการ บำเพ็ญประโยชน์ พัฒนาในเรื่องสติปัญญา จิตใจ ศิลธรรม การสังคมและอื่น ๆ (สำนักการลูกเสือยุวกาชาดและกิจการนักเรียน, 2552)

จะเห็นได้ว่าหลักสูตรได้แบ่งลูกเสือเป็น ประเภท ตามระดับอายุ และหรือระดับชั้น กล่าวคือ ลูกเสือสำรอง อายุ 8-11 ปี ระดับชั้น ป.1-ป.3 ลูกเสือสามัญ อายุ 11-16 ปี ระดับชั้น ป.4-ป.6 ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ อายุ 14-18 ปี ระดับชั้น ม.1-ม.3 และลูกเสือวิสามัญ อายุ 16-25 ปี ระดับชั้น ม.4-ม.6 หรือระดับอาชีวศึกษาหรือระดับอุดมศึกษา

4. สถานศึกษาบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่กันอย่างไรให้เกิดผลสำเร็จ

สถานศึกษา นอกจากจะบริหารงานลูกเสือตามโครงสร้างหลักสูตรแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษายังต้องศึกษาแนวคิดต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งแนวคิดต่าง ๆ ประกอบด้วย ดังนี้

4.1 แนวคิด หลักการ และความสำเร็จในการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานลูกเสือ การบริหารงานลูกเสือ (Scout activities) เป็นการบริหารกิจกรรมลูกเสือที่มุ่งปลูกฝังระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสภาพชีวิตต่าง ๆ นำไปสู่พื้นฐานการทำงานนโยบายให้สังคมและวิถีชีวิตในระบอบประชาธิปไตย โดยใช้หลักการบริหารและทฤษฎีการบริหารมาประยุกต์ใช้ สำหรับการบริหารงานลูกเสือในสถานศึกษาต้องบริหารในกรอบของกฎหมายเกี่ยวกับกิจการลูกเสือ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และกรอบโครงสร้างการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคลากร และการบริหารทั่วไป เป็นต้น

หลักการการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ การบริหารงานลูกเสือในสถานศึกษาได้นำขบวนการลูกเสือที่มีจุดประสงค์ มีหลักการและวิธีการอันเป็นแบบฉบับเดียวกันทั่วโลก ถือเอาความเป็นเพื่อน เป็นพี่น้องกันเพื่อสร้างมิตรภาพและความเข้าใจอันดีต่อกัน ทั้งนี้ให้เกิดความเป็นกันเอง เป็นพวกเดียวกัน ไม่แตกแยกจากกัน เป็นพลังร่วมกันในอันที่จะก่อให้เกิดความสงบสุขไปทั่วโลก ดังที่ธรรมนูญขององค์การแห่งโลกว่าด้วยขบวนการลูกเสือ (The World Organization of the Scout Movement) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของขบวนการลูกเสือไว้ดังต่อไปนี้ “จุดมุ่งประสงค์ของขบวนการลูกเสือ คือ การสนับสนุนการพัฒนาอย่างเต็มที่ซึ่งศักยภาพทางกาย สติปัญญา สังคม จิตใจ และศีลธรรมให้แก่เยาวชนเป็นรายบุคคล เพื่อให้เขาเป็นพลเมืองดีมีความรับผิดชอบ ในฐานะที่เป็นสมาชิกของชุมชนท้องถิ่นในชาติและชุมชนระหว่างนานาชาติ” สมมาตร สังขพันธ์ (2558, ออนไลน์) กล่าวถึง หนังสือคู่มือการฝึกอบรมนานาชาติ (International Training Handbook) ปี ค.ศ. 1985 ซึ่ง The World Training Committee ได้จัดทำขึ้น มีบทความอยู่บทหนึ่งให้ชื่อว่า “จะบรรลุถึงวัตถุประสงค์ของกิจการลูกเสือได้อย่างไร”(How to Achieve the purpose of Scouting) ในขบวนการลูกเสือทุกระดับ ในการที่จะประสบความสำเร็จจะต้องบรรลุถึงวัตถุประสงค์ของกิจการลูกเสือ ซึ่งประกอบด้วย 1) กำหนดการที่ดี (Good Programing) เป็นการจัดกิจกรรมให้กับลูกเสือทุกประเภท ซึ่งได้แก่ ลูกเสือสำรอง ลูกเสือสามัญ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และลูกเสือวิสามัญ ให้เหมาะสมกับกลุ่มอายุของลูกเสือ ตอบสนองความต้องการของตัวลูกเสือ กิจกรรมการฝึกอบรมเยาวชนเพื่อให้เป็นพลเมืองดีของชาติในประเทศสมาชิกหลายประเทศได้มีการนำกิจการลูกเสือฝึกเยาวชนให้มีส่วนช่วยเหลือสังคมควบคู่กับการให้ประสบการณ์ใหม่ เพิ่มความรู้ พัฒนาทักษะ และสร้างเจตคติที่ดีงาม ดังนั้นกำหนดการที่ดีจึงเป็นเงื่อนไขที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกิจการลูกเสือ 2) การฝึกอบรมที่ดีสำหรับผู้กำกับลูกเสือ (Good Training) กล่าวคือ แผนการฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือซึ่งเป็นผู้ใหญ่อาจจะกำหนดจากบทบาทและภารกิจ (Role and Functions) ของผู้กำกับลูกเสือและจำแนกความต้องการของผู้กำกับลูกเสือประกอบด้วย ความรู้เพื่อว่าจะได้ปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนให้ได้ผลดีที่สุด ทักษะที่ผู้กำกับลูกเสือควรจะสามารถทำได้เพื่อให้ประสบผลสำเร็จของงานในหน้าที่ของตน และเจตคติกับการพัฒนาเจตคติที่ดีให้มีขึ้นต่องานเพื่อที่จะให้นำกำหนดการไปใช้ได้ประสบผลถึงที่สุด แผนการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ต้องเป็นไปในลักษณะที่ก้าวหน้า แต่ละขั้นตอนได้เสริมเพิ่มสูงขึ้นมาจากขั้นที่แล้วมา 3) การสนับสนุนอย่างเพียงพอ (Good Support) ด้วยวิธีการจัดตั้งตำแหน่งงานอย่างเหมาะสมในคณะลูกเสือแห่งชาติ จัดให้มีการสนับสนุนอย่างเพียงพอ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในระดับชาติ ระดับจังหวัดระดับอำเภอหรือระดับกลุ่มลูกเสือ

จุดหมาย (Purpose) จุดหมายของการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ มุ่งเน้นที่จะพัฒนาเยาวชนวัยรุ่นเป็นพิเศษทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจสูงขึ้นแตกต่างไปจากลูกเสือสามัญและลูกเสือวิสามัญ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ จึงมีจิตพจน์ประจำตัวว่า “มองไกล” หมายถึงให้มองห่างจากหมู่ ห่างจากกองออกไปสู่สังคมและชุมชน จะคิดจะทำอะไรให้มองและคำนึงถึงชุมชนรอบตัว รอบตำบล และสังคมส่วนใหญ่ไว้ก่อน (สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ, 2550) ซึ่งจุดหมายดังกล่าวสำนักงานลูกเสือเยาวชนชาติและกิจการนักเรียน (2552) ได้กำหนดความมุ่งหมายของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ทำให้ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่สามารถพัฒนาตนเองได้ รู้จักวางแผนพัฒนาชีวิต มีระเบียบวินัย มีคุณธรรมจริยธรรมตามกฎของลูกเสือ เน้นรู้จักช่วยเหลือสิ่งแวดล้อม ชุมชน ชาติบ้านเมืองและสังคมโลก มีจิตสำนึกสาธารณะยึดถือประโยชน์ของบ้านเมืองเหนือประโยชน์ของตนและพวกพ้อง ได้เรียนรู้วิชาการตามความสนใจ ความถนัดและพัฒนาสู่ระดับสูง เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อและการประกอบวิชาชีพในภายหน้า

หลักการ (Principles) หลักการของลูกเสือทุกประเภทรวมทั้งประเภทสามัญรุ่นใหญ่ ยึดแนวอุดมการณ์ที่เป็นจุดหมายของคณะลูกเสือแห่งชาติ โดยมีหลักการสำคัญ ดังนี้ 1) นับถือศาสนา 2) มีความจงรักภักดีต่อประเทศชาติของตน 3) มีความศรัทธาในมิตรภาพและความเป็นพี่น้องลูกเสือทั่วโลก 4) บำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น 5) ยอมรับและปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ 6) เข้าเป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจ 7) ความเป็นอิสระต่ออิทธิพลทางการเมือง 8) มีกำหนดการพิเศษสำหรับการฝึกอบรม โดยอาศัย ระบบหมู่ ระบบกลุ่ม การทดสอบเป็นขั้น ๆ เครื่องหมายวิชาพิเศษ กิจกรรมกลางแจ้ง (สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ, 2550)

วิธีการของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ (Method) วิธีการของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่เป็นข้อกำหนดที่มีการดำเนินการเป็นรูปแบบ คือ การจัดให้มีการฝึกอบรมที่ก้าวหน้าสนุกสนาน ดึงดูดใจ โดยอาศัยคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือเป็นบรรทัดฐาน มีผู้ใหญ่เป็นผู้ให้การแนะนำในเรื่องต่อไปนี้ 1) เครื่องแบบลูกเสือ 2) คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ 3) การบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น 4) การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ 5) การฝึกอบรมที่ต่อเนื่องและก้าวหน้าสูงขึ้น 6) ระบบฝึกความรับผิดชอบ การเป็นผู้นำ ผู้ตาม การปกครองระบอบประชาธิปไตย 7) เครื่องหมายวิชาพิเศษ 8) กิจกรรมกลางแจ้ง 9) การนันทนาการ เพลง เกมส์ และการชุมนุมรอบกองไฟ

แนวทางการพัฒนาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ สมบัติ เดชบำรุง (2562) ได้กล่าวถึงแนวทางในการพัฒนาลูกเสือไว้ดังนี้ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่จะต้องพยายามฝึกอบรมตนเอง เพื่อรับเครื่องหมายต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ 1) เครื่องหมายลูกเสือโลก 2) เครื่องหมายลูกเสือขั้นพิเศษ 3) เครื่องหมายลูกเสือหลวง และ 4) เครื่องหมายวิชาพิเศษลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ เครื่องหมายลูกเสือโลก เป็นเครื่องหมายขั้นต้นสำหรับผู้ที่เป็นลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ เป็นการเตรียมพร้อมที่จะรับความรู้ขั้นสูงต่อไป ผู้สมัครใหม่ควรจะสามารถสอบได้เครื่องหมายลูกเสือโลกภายในระยะเวลา 6 เดือนนับแต่วันสมัคร เมื่อสอบได้แล้วให้ทำพิธีเข้าประจำกอง และเมื่อได้เข้าพิธีประจำกองเรียบร้อยแล้ว จึงนับว่าเป็นลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่โดยสมบูรณ์ มีสิทธิประดับเครื่องหมายลูกเสือโลกที่กึ่งกลางกระเป๋าสีเสื้อข้างซ้ายได้ ผู้ที่ผ่านการสอบและได้รับเครื่องหมายลูกเสือโลกแล้วควรพยายามฝึกอบรมตนเองเพื่อรับเครื่องหมายลูกเสือขั้นพิเศษ และเครื่องหมายลูกเสือหลวงต่อไปตามลำดับ โดยเลือกเรียนวิชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่ตนสนใจ เครื่องหมายลูกเสือขั้นพิเศษ และเครื่องหมายลูกเสือหลวงมีวิชาพื้นฐาน 8 วิชาเหมือนกันแต่ต่างระดับกัน คือ หลักสูตรลูกเสือหลวงจะสูงกว่าระดับลูกเสือขั้นพิเศษ ได้แก่ 1) หน้าที่พลเมือง (Citizenship) 2) สิ่งแวดล้อม (Environment) 3) การเดินทางสำรวจ (Expedition) 4) การแสดงออกทางศิลปะ (Expression in the Arts) 5) สมรรถภาพทางกาย (Fitness) 6) อุดมคติ (Ideals) 7) กิจกรรมที่สนใจพิเศษ (Pursuits) และ 8) บริการ (Service) โดยปกติ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ควรจะสามารถสอบได้เครื่องหมายลูกเสือขั้นพิเศษภายในระยะเวลา 1 ปี ภายหลังที่ได้รับเครื่องหมายลูกเสือโลก และเข้าพิธีประจำกองเป็นลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่โดยสมบูรณ์แล้ว หลักสูตรลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ประกอบด้วย 1) ระเบียบแถวลูกเสือ 2) ความเข้าใจในเรื่องราวของกิจการลูกเสือ 3) การยอมรับและปฏิบัติตามคำปฏิญาณ กฎ และคติพจน์ของลูกเสือ 4) การกางและรื้อเต็นท์ที่พิ้งแรมในเวลากลางคืนกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ 5) สาธิตการบรรจุเครื่องหลังอย่างถูกต้องสำหรับการเดินทางไกลไปพิ้งแรมค้างคืน 6) ก่อไฟและจุดไฟกลางแจ้งแล้วปรุงอาหารอย่างเพียงพอสำหรับคน 2 คน 7) สามารถอ่านและใช้แผนที่เข็มทิศและรู้จักบริเวณที่อยู่ของตนโดยพิจารณาจาก เข็มทิศและสิ่งแวดล้อมที่มองเห็นด้วยตาเปล่า 8) เงื่อนเชือกของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ 9) วิธีปฏิบัติเรื่องการปฐมพยาบาลเบื้องต้น 10) ความปลอดภัยเกี่ยวกับกิจกรรมของลูกเสือ

ความสำเร็จในการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ในการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ให้เกิดความสำเร็จได้นั้นควรมีการประเมินผลการดำเนินงาน จะทำให้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์ในการบริหารงาน ศิริชัย กาญจนวาสิ (2547) ได้กล่าวถึงการดำเนินงานของสถานศึกษาไว้ดังนี้ การดำเนินงานให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ จำเป็นต้องมีกลยุทธ์และตรรกะของการดำเนินงาน ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน เป็นคำรวมที่มีส่วนประกอบของผลผลิต ผลกระทบ และผลลัพธ์ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานที่สะท้อนคุณภาพของการดำเนินงานและความสำเร็จของผลการดำเนินงาน ควรครอบคลุมถึงประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ประสิทธิภาพของการดำเนินงาน และความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง โรงเรียนทุกแห่งย่อมมีภาพความสำเร็จเป็นของตนเอง การบริหารงานในองค์การต่างมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามที่องค์การปรารถนา วงจรของการบริหารงานให้เกิดผลสำเร็จจึงต้องประกอบด้วยกำหนดยุทธศาสตร์และ

มาตรฐานของความสำเร็จที่ชัดเจน มีการวางแผนการดำเนินงาน การลงมือปฏิบัติงาน และการติดตามกำกับผล การปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามที่ต้องการ ดังนั้นการประเมินผลการดำเนินงานของการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของสถานศึกษาจะช่วยให้ทราบถึงผลของการดำเนินงาน จึงต้องประเมินตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติงาน และผลการปฏิบัติงาน ซึ่งในแต่ละขั้นทำให้เราทราบถึงปัญหาอุปสรรค ข้อปรับปรุงต่าง ๆ สามารถปรับแผน การปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายของความสำเร็จ

เป้าหมายของความสำเร็จในการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ แนวคิดเป้าหมายของความสำเร็จของงาน ลูกเสือ มีจุดหมายหรืออุดมการณ์ที่เป็นจุดหมายของคณะลูกเสือแห่งชาติ ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551 ในมาตรา 8 คณะลูกเสือแห่งชาติมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาลูกเสือทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจ และศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ ช่วยสร้างสรรค์สังคมให้มีความเจริญก้าวหน้า เพื่อความสงบสุขและความมั่นคงของประเทศชาติ ซึ่งเป้าหมายของความสำเร็จดังกล่าวจะเห็นได้ว่ามุ่งเน้นไปที่ตัวของลูกเสือ และการบริหารงานลูกเสือที่เป็นลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ก็จะมีเป้าหมายของความสำเร็จที่การพัฒนาพฤติกรรมของลูกเสือ และเป้าหมายดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบลูกเสือ ซึ่งเป็นนโยบายในการพัฒนากิจการลูกเสือให้โรงเรียนนำสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ที่ส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ โดยมอบให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขตดำเนินการคัดเลือกตามองค์ประกอบหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือก โรงเรียนต้นแบบลูกเสือของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ 1) องค์ประกอบที่ 1 ด้านผู้บริหาร โรงเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนพัฒนาตนเองให้มีวุฒิทางลูกเสือ มีการกำหนดนโยบายและพัฒนา และระบบการ บริหาร กิจการลูกเสือ ให้การส่งเสริม สนับสนุน นิเทศ ติดตาม และประเมินผลกิจการลูกเสืออย่างต่อเนื่อง 2) องค์ประกอบที่ 2 ด้านผู้กำกับลูกเสือ โดยผู้กำกับลูกเสือมีการพัฒนาตนเองทางลูกเสือ มีการวางแผนและจัดกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน ดำเนินการบริหารงานในกองลูกเสือ ตลอดจนมีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ 3) องค์ประกอบที่ 3 ด้านลูกเสือ โดยลูกเสือได้รับการพัฒนาตามหลักสูตรและวิชาชีพ มีทักษะทาง ลูกเสือสามารถปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ มีจิตอาสา จิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย และตระหนักในคุณค่าการเป็นลูกเสือ 4) องค์ประกอบที่ 4 ด้านการจัดมวลกกิจกรรมลูกเสือ โดยมีการจัดกิจกรรมตามข้อบังคับ คณะลูกเสือแห่งชาติ กิจกรรมเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ส่งเสริมจารีตประเพณี วัฒนธรรม กิจกรรมตามหลักสูตรพิเศษ และกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ และ 5) องค์ประกอบที่ 5 ด้านผลงานดีเด่น โดยลูกเสือ ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ และโรงเรียนมีผลงานดีเด่นเชิงประจักษ์เป็นที่ยอมรับของหน่วยงาน ชุมชน และสังคม (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

ผู้เขียนเห็นว่าเป้าหมายของความสำเร็จในการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ เป้าหมายหลักคือการพัฒนา ลูกเสือตามวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ ที่มีองค์ประกอบหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบลูกเสือ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ความมุ่งหมายของการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ เพื่อส่งเสริมการพัฒนา เยาวชนในวัยช่วงอายุ 14 ถึง 18 ปี ทั้งในทางกาย สติปัญญา จิตใจ ศีลธรรม และสังคม ให้มีความสามารถช่วยเหลือตนเองได้ มีระเบียบวินัย มีคุณธรรม จริยธรรมตามกฎของลูกเสือ เน้นรู้จักช่วยเหลือสิ่งแวดล้อม ชุมชน ชาติบ้านเมืองและสังคม โลก มีจิตสำนึกสาธารณะ ได้เรียนรู้วิชาการตามความสนใจ ความถนัดและพัฒนาสู่ระดับสูง เป็นพื้นฐานในการศึกษา ต่อและการประกอบวิชาชีพในภายหน้า และการประเมินความสำเร็จตามเป้าหมาย สถานศึกษาสามารถใช้เกณฑ์ การประเมินโรงเรียนต้นแบบลูกเสือที่ประเมินโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.2 แนวคิดการบริหารคุณภาพงานลูกเสือในสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดนโยบายคุณภาพงานลูกเสือในสถานศึกษาโดยยึดแนวองค์ประกอบ หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบลูกเสือของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านลูกเสือ 2) ด้านผู้บริหาร 3) ด้านผู้กำกับลูกเสือ และ 4) ด้านการจัดมวลกกิจกรรมลูกเสือ และได้กำหนดเป็น

เกณฑ์ประเมินคุณภาพงานลูกเสือในสถานศึกษา ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบลูกเสือของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ดังนี้

4.2.1 องค์ประกอบด้านลูกเสือ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3 ตัวบ่งชี้ คือ 1) ความมีระเบียบวินัย ความสนใจ ความสนุก ความภูมิใจ ความตระหนักในคุณค่า และความสุขในการเป็นลูกเสือ เรียนรู้/มีทักษะด้านสัญลักษณ์ลูกเสือ 2) การปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ และ 3) การช่วยเหลือผู้อื่น ชุมชน ชนชาติบ้านเมือง และสังคมโลก

4.2.2 องค์ประกอบด้านผู้บริหาร ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3 ตัวบ่งชี้ คือ 1) การพัฒนาตนเองทางด้านลูกเสือ 2) การบริหาร ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดกิจกรรมลูกเสือ และ 3) การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน การช่วยเหลือผู้อื่น ชุมชน ชนชาติบ้านเมืองและสังคมโลก

4.2.3 องค์ประกอบด้านผู้กำกับลูกเสือ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3 ตัวบ่งชี้ คือ 1) การพัฒนาตนเองทางด้านลูกเสือ 2) การวางแผน และการจัดกิจกรรมลูกเสือ และ 3) การบริหารงานในกองลูกเสือ

4.2.4 องค์ประกอบด้านการจัดมวกิจกรรมลูกเสือ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3 ตัวบ่งชี้ คือ 1) กิจกรรมสัญลักษณ์ลูกเสือ 2) กิจกรรมตามคำปฏิญาณและกฎ และ 3) กิจกรรมโครงการเพื่อการแก้ปัญหาและพัฒนา

จะเห็นได้ว่าในแต่ละองค์ประกอบ สถานศึกษามีหน้าที่จัดกิจกรรมให้ลูกเสือบรรลุเป้าหมายของตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านลูกเสือ โดยมีความเชื่อว่าหากลูกเสือบรรลุตามเป้าหมายดังกล่าวก็จะทำให้การบริหารงานลูกเสือสามัณฐานใหญ่สำเร็จตามเป้าหมาย

4.3 แนวคิดปัจจัยแห่งความสำเร็จ

4.3.1 ปัจจัยภายนอกองค์กร หมายถึง สิ่งที่มีอิทธิพลหรือเกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการบริหารงานลูกเสือขององค์กร ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ภายนอกองค์กร ในการที่จะสร้างความสำเร็จในการเป็นพลเมืองดี ควรประกอบด้วย 1) นโยบายจากหน่วยเหนือ ซึ่งประกอบด้วย นโยบายของรัฐบาลในการพัฒนากิจการลูกเสือ และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ 2) การสนับสนุนจากผู้ใกล้ชิด ประกอบด้วย ครอบครัว เพื่อนร่วมงาน และผู้บังคับบัญชาซึ่ง แม็กเวลล์, เจ.ซี. (2555) ได้กล่าวว่า กลยุทธ์ที่สำคัญที่บุคคลจะประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการอย่างแท้จริงจะต้องมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความใกล้ชิด คือ มีแรงหนุนในการเสริมสร้างทีมงานที่ดี (Equipping) และ 3) การสนับสนุนจากชุมชน ซึ่งจุฑาเดียน พันธุมนาวัน (2547) ได้สรุปนิยามการสนับสนุนทางสังคมหรือชุมชน ไว้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) การสนับสนุนด้านอารมณ์ (Emotion Support) เช่น การพูดให้กำลังใจ ให้ความห่วงใย ความเห็นใจ หรือการยอมรับ เป็นต้น และ 2) การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร (Information Support) เช่น การช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหา การให้คำแนะนำ คำปรึกษาเมื่อเกิดปัญหา การให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจหรือการตัดสินใจที่ดี เป็นต้น 3) การสนับสนุนทางด้านวัสดุอุปกรณ์งบประมาณ และแรงงาน (Material Support) เช่น การบริจาคเงิน สิ่งของและเครื่องใช้ที่จำเป็น เป็นต้น

4.3.2 ปัจจัยภายในองค์กร หมายถึง สิ่งที่มีอิทธิพลหรือเกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการบริหารงานลูกเสือขององค์กร ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ภายในองค์กร ในการที่จะสร้างความสำเร็จในการเป็นพลเมืองดี ควรประกอบด้วย 1) ประสิทธิภาพในการสื่อสารในองค์กร การสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารงานและจัดการองค์กร เป็นปัจจัยกระบวนการที่ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ ระหว่างกัน สร้างความเข้าใจในกฎ ระเบียบต่าง ๆ นโยบายและเป้าหมายร่วมกันในองค์กร ช่วยก่อให้เกิดการแบ่งปันทางความคิด ความต้องการ ส่งผลต่อความร่วมมือร่วมใจ สร้างความเป็นเอกภาพ เกิดความสามัคคี ซึ่งประกอบด้วย กำหนดเป้าหมายการสื่อสารคุณภาพของการสื่อสารและการมอบหมายงานตามหน้าที่ 2) การสนับสนุนทรัพยากรภายในองค์กร เป็นปัจจัยหนึ่งสำหรับการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในกิจกรรมลูกเสือสามัณฐานใหญ่ของสถานศึกษา ที่ต้องให้ความสำคัญกับการสนับสนุนทรัพยากรภายในสถานศึกษาอย่างทั่วถึง เพราะจะเป็นตัวกลางหรือตัวกระตุ้นที่ทำให้การบริหารงานลูกเสือสามัณฐานใหญ่ดำเนินไปได้ และการสนับสนุนทรัพยากรจะมีบทบาทต่อการบริหารทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ประกอบด้วย ด้านการสนับสนุนทรัพยากรบุคคล ด้านการสนับสนุนทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์ ด้านการสนับสนุนงบประมาณ และ ด้านการสนับสนุนทรัพยากรอาคารสถานที่ 3) ความร่วมมือในองค์กรเกี่ยวกับกิจกรรมลูกเสือ ความร่วมมือเป็นลักษณะของการปฏิบัติงานเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายเดียวกัน ความร่วมมือเป็นการช่วยเหลือบุคคลอื่นหรือ

ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางสร้างเสริมความร่วมมือ เป็นการยอมรับการกระทำของบุคคลอื่นและตนเอง เป็นการกระทำที่เห็นพ้องต้องกันและเพิ่มกำลังในทางปฏิบัติ ความร่วมมือเป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดงานให้สอดคล้องกันโดยปราศจากความขัดแย้ง ในการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ด้านความร่วมมือควรประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการตัดสินใจ ด้านการส่งเสริมสนับสนุน และด้านการร่วมรับผิดชอบ 4) ทศนคติต่อกิจกรรมลูกเสือ

4.3.3 ปัจจัยทางการบริหาร ปัจจัยทางการบริหาร เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการบริหารที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้นำกระบวนการบริหารมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา กระบวนการบริหารได้มีผู้เสนอแนวคิดไว้หลากหลาย ดังนี้

Henry Fayol, (1949); Gregg Russell T., (1957); Jesse B. Sears, (1959) อ้างถึงใน ชัชชญา พิระธรรณิษฐ์ มีแนวคิดการกำหนดขั้นตอนการบริหารที่คล้ายกัน คือ 1. การวางแผน (To Plan) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ แล้วกำหนดแผนการปฏิบัติงานไว้เป็นแนวทางในการทำงานในอนาคต 2. การจัดองค์การ (To Organize) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารในการจัดโครงสร้างของงานและอำนาจหน้าที่ของบุคคล 3. การบังคับบัญชา (To Command) หมายถึง กระบวนการเกี่ยวกับการวินิจฉัยสั่งการการตัดสินใจ การมอบหมายหน้าที่การงาน การนิเทศงาน ตลอดจนการใช้ภาวะผู้นำ 4. การประสานงาน (To Coordinate) หมายถึง ความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานการจัดระเบียบงานให้เรียบร้อยสอดคล้องกลมกลืนกันเพื่อให้งานสมดุลและบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ 5. การควบคุมงาน (To Control) หมายถึง การกำกับงานและตรวจสอบว่าการปฏิบัติงานได้ดำเนินไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่โดยอาศัยการรายงานและงบประมาณเป็นเครื่องมือ

Luther Gulick and Lyndall Urwick, (1937), อ้างถึงใน สุนทร โคตรบรรเทา, (2560) นำแนวคิดของอองรี ฟาโยล์มาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการ โดยได้ขยายกิจกรรมทางการบริหารออกเป็น 7 ประการ รวมเรียกว่า POSDCoRB ซึ่งเป็นงานในหน้าที่ของผู้บริหารในองค์การ ราชการโดยทั่วไป โดยได้เพิ่มการประสานงาน (Coordinating) เพื่อให้เกิดความร่วมมือเพื่อดำเนินไปสู่เป้าหมายเดียวกัน การรายงาน (Reporting) ผลการปฏิบัติขององค์การเพื่อให้สมาชิกขององค์การทราบความก้าวหน้าของการดำเนินงานและการงบประมาณ (Budgeting) การใช้เงิน การควบคุมการใช้จ่ายและการตรวจสอบด้านการเงิน

สมาคมผู้บริหารการศึกษาของสหรัฐอเมริกา (The American Association of School Administrators: AASA) มีความเห็นว่ากระบวนการบริหารการศึกษาคล้าย ๆ กัน แต่ได้เพิ่มการจัดสรรทรัพยากร (Allocation) ที่เป็นปัจจัยจำเป็นในการบริหารงานการบำรุงขวัญ (Stimulating) ผู้ปฏิบัติงาน และการประเมินผล (Evaluation) หรือติดตาม ตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (นพพงษ์ บุญจิตรธาตุย์, 2551)

Andrew J. Dubrin, (2004), อ้างถึงใน นวลจันทร์ จันทนพ, (2559) มีแนวคิดการจัดการเป็นกระบวนการใช้ทรัพยากรขององค์การให้องค์การมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ โดยผ่านโครงสร้างของการวางแผนและการตัดสินใจ การจัดองค์การ การสั่งการ และการควบคุม

กระบวนการบริหารดังกล่าวเป็นกระบวนการบริหารที่มีนักวิจัยได้นำมาเป็นกรอบงานวิจัยการบริหารงานลูกเสือในสถานศึกษา เช่น พรอนันต์ เสือศรี (2559) ได้ศึกษาการบริหารกิจกรรมลูกเสือของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 34 ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการบริหารกิจกรรมลูกเสือของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 34 โดยแยกเป็นกิจกรรมลูกเสือ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดตั้งกลุ่มหรือกอง ด้านการบังคับบัญชาลูกเสือ ด้านการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือ ด้านการเงินลูกเสือ และด้านการรายงานกิจกรรมลูกเสือ พบว่า โดยรวมและรายด้านผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า สถานศึกษามีการนำกระบวนการบริหารตามแนวคิดของเกรก (Gregg) มาปฏิบัติในระดับปานกลาง ทั้ง 7 ขั้นตอน คือ (1) การวินิจฉัยสั่งการ (2) การวางแผน (3) การจัดองค์การ (4) การติดต่อสื่อสาร (5) การจูงใจ (6) การประสานงาน และ (7) การประเมินผล และเนตรดาว ปลายรัตน์ (2554) ได้ทำการวิจัยการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี เกี่ยวกับความคิดเห็นการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ตามวัฏจักรคุณภาพของเดมมิง (Deming) 4 ขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า

1) การบริหารงานกิจกรรมลูกเสือโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาอำเภอสายบุรี จังหวัด ปัตตานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายกิจกรรมพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 5 กิจกรรม เรียงลำดับจากมากไป นาน้อย ได้ดังนี้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือ การรายงานกิจการลูกเสือในรอบปี การบังคับบัญชาลูกเสือ การเงิน ลูกเสือ และการจัดตั้งกองลูกเสือ ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ และกลุ่มลูกเสือ ชัยณรงค์ สวนจันทร์ และ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2561) ได้ศึกษาการส่งเสริมกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการวางแผนกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี 2) ด้านการบริหารจัดการองค์กร 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 4) ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน และ 5) ด้านการกำกับติดตามและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนกิจกรรมลูกเสือมีค่าเฉลี่ย สูงที่สุด รองลงมาคือด้านการบริหารจัดการองค์กร ด้านการบริหารบุคคล ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน และ ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการกำกับติดตามและประเมินผล

กระบวนการบริหารของนักการศึกษาต่าง ๆ นั้น สถานศึกษาสามารถนำมาใช้เป็นรูปแบบการบริหารงานลูกเสือในสถานศึกษา และปรับใช้ตามบริบทของสถานศึกษา เป็นปัจจัยทางการบริหารที่ผู้บริหารสถานศึกษานำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบที่ส่งผลความสำเร็จในการบริหารงานลูกเสือในสถานศึกษา

5. บทสรุป

การบริหารงานที่ส่งผลต่อความสำเร็จการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในสถานศึกษา ควรจะต้องประกอบด้วยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในทุกปัจจัย ที่สำคัญจะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษา ซึ่งในสถานศึกษาต้องได้รับความร่วมมือจากครู นักเรียน โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำขับเคลื่อนปัจจัยแห่งความสำเร็จ การสนับสนุนส่งเสริมให้ครู นักเรียนมีความเข้าใจร่วมกันในการพัฒนา พร้อมทั้งส่งเสริมสร้างแรงจูงใจ ย่อมทำให้การบริหารไปสู่เป้าหมายหลักอย่างเดียวกันคือพัฒนาเยาวชนให้มีคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ และการพัฒนาเยาวชนให้มีคุณลักษณะดังกล่าวย่อมส่งผลให้เกิดการยอมรับ ศรัทธา จากสังคมภายนอกสถานศึกษา เกิดความร่วมมือซึ่งกันและกันทั้งผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งปัจจัยและความร่วมมือทั้งมวลจะนำไปสู่ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ที่ได้จากผลการประเมินสถานศึกษาจากหน่วยเหนือ ผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และความพึงพอใจเกี่ยวกับกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของผู้มีส่วนได้รับผลโดยตรง อันได้แก่ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ผู้ปกครอง ผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่ส่งผลให้การบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในสถานศึกษาสำเร็จอย่างมีคุณภาพ

6. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน*

พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

ซัชชญา พิระธณิศร์. (2562). *การบริหารจัดการคุณภาพเพื่อยกระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาใน*

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน. ศึกษาศาสตรสาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 3(2), 58-59. สืบค้น 22 ตุลาคม 2564

จาก <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/cmujedu/article/view/183055>

ชัยณรงค์ สวนจันทร์ และ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2561). *การส่งเสริมกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16*. คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยทักษิณสงขลา, สงขลา.

ณรงค์ จันทะคัด. (2550). *การพัฒนาแบบบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน*

เขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา).

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- ดุจเดือน พันธุนาวัน. (2547). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสนับสนุนทางสังคมของหัวหน้าสถานีนามาย์ตำบล กรุงเทพมหานคร, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.*
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2551). *หลักการ และทฤษฎีการบริหารการศึกษา.* กรุงเทพฯ: เทียมฟ้า.
- นวลจันทร์ จันทนพ. (2559). *การศึกษาทบทวนภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.*
- เนตรดาว ปาลรัตน์. (2554). *การบริหารงานกิจกรรมลูกเสือโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. สงขลา.*
- แม็กเวลล์, เจ.ซี. (2555). *ภาวะผู้นำ 5 ระดับ จากจุดเริ่มต้น สู่ความเป็นผู้นำที่สมบูรณ์แบบ. (วันดี อภิรักษ์ธนากร, แปล).* กรุงเทพฯ: เนชั่นบุ๊ค.
- พรอนันต์ เสือคลื่น. (2559). *การบริหารกิจกรรมลูกเสือของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 34. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพาร์อิสเทอร์น, กรุงเทพฯ.*
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2547). *ทฤษฎีการประเมิน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ศุภฤกษ์ ศิโรต. (2561). *แนวทางการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.*
- สมบัติ เดชบำรุง. (2562). *การฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ขั้นความรู้เบื้องต้น. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.*
- สมมาต สังขพันธ์. (2558). *วัตถุประสงค์ของการลูกเสือ. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2563.*
จาก <https://scout.nma6.go.th/640>
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2560). *การบริหารการศึกษา หลักการและทฤษฎี (ฉบับปรับปรุง), กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ปัญญาชน.*
- สำนักงานลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน. (2552). *แนวทางการพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา พ.ศ.2552. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค.*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบลูกเสือ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.*
- สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ. (2550). *คู่มือการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ขั้นความรู้เบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.*
- สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ. (2552). *พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.*
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.*